

РЕШЕНИЕ

№ 649

гр. София, 25.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 13-ТИ ТЪРГОВСКИ, в публично заседание на трети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Христо Лазаров

Членове: Женя Димитрова
Николай Метанов

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Женя Димитрова Въззивно търговско дело № 20221001000609 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК. Образувано е по постъпила въззивна жалба вх. №289506/03.06.2022 година от „ЕЛОН“ ООД и „НИСОФФ КОНСУЛТ“ ООД против решение № 260336/16.05.2022 година, постановено по т.д.№ 5371/2014 година на СГС, ТО, VI-8 състав, с което е прогласена нищожността на договор за заем, сключен между „НИСОФФ Консулт“ ООД и „ЕЛОН“ ООД като заемател и на договор за особен залог от 24.06.2014 година поради противоречие със закона.

Твърди се в жалбата, че исковете са недопустими поради липса на правен интерес. Правният интерес ищцата обосновава от наследственото правоприемство между нея и К. К., която е съдружник в „ЕЛОН“ ООД. Впоследствие обосновава правния си интерес от качеството кредитор на дружеството за сумата от 522 000 евро, представляваща равностойността на дружествения дял. За установяване на твърдяното вземане е висящо производството по т.д.5720/2014 година на VI-22 състав на ТО на СГС, както и към настоящият момент образувано изпълнително производство, за което се представят доказателства. На следващо място дружеството „НИСОФФ

КОНСУЛТ“ ООД е заложен кредитор на „ЕЛОН“ ООД като договорът за особен залог е вписан в ТР , като към настоящия момент това вписване нито е продължено, нито заложният кредитор е пристъпил към изпълнение в предвиденият от закона срок, което води до недопустимост на предявения иск поради липса на правен интерес. Решението е необосновано защото няма изложени правни доводи защо се приема, че е налице противоречие с чл.46 ЗА. В решението е изложено единствено, че е налице забрана за предоставяне на част от имущественото право, като е неясно с какво е заменено адвокатското възнаграждение, което е заплатено. Съдът е следвало да установи, че датата, на която е образувано исковото производство по т.д.5720/2014 година по описа на СГС е след датата на подписване на договора за заем и обезпечението към него. В тежест на ищцата е да установи наличието на намерение с процесния договор да се крие уговорка за някакъв друг вид възнаграждение. Претендира се неговата отмяна и постановяване на решение по съществото на спора, с което исковата претенция да бъде отхвърлена.

Против жалбата е подаден писмен отговор от Е. Е. К.. В отговора въззиваемата страна твърди процесуални нарушения, допуснати от първоинстанционния съд, а именно, че са предявени и искове, в отношения на евентуалност за заобикалянето на закона, поради накърняване на добрите нрави, поради липса на съгласие, поради привидност. Първоинстанционният съд не е приел за разглеждане тези искове, въпреки, че същите са направени своевременно. Допуснати са и следните нарушения при приемането от фактическа страна, че има предадени суми по договора за заем, като такива липсват и едва в първото по делото съдебно заседание са представени такива, но с последващо определение са изключени от доказателствата, като е представена банкова референция, което доказателство е преклудирано. Не следва да се приемат твърденията, че липсва правен интерес, тъй като средства не са разпределени, а е налице заложен кредитор. Въззиваемата страна моли да се докладват евентуалните искове, които не са приети от съда за съвместно разглеждане. Моли да се приемат представените писмени доказателства, които са нови, както и да се отмени определението, с което е приета банкова референция поради настъпила процесуална преклузия.

Моли съдът да постанови решение, с което потвърди решението на

първоинстанционния съд, което като краен акт е правилно, както и да се присъди адвокатско възнаграждение.

Постъпила е и частна жалба от „ЕЛОН“ ООД и „НИСОФФ КОНСУЛТ“ ООД срещу определение от 17.06.2022 година, с което е оставено без уважение искането за изменение на размера на внесената държавна такса.

В отговора си Е. Е. К. моли обжалваното определение да бъде потвърдено.

Съдът по предмета на спора съобрази следното:

В исковата си молба от 30.07.2014 година ищцата Е. Е. К. излага, че е единствен наследник по закон на починалата си майка К. А. К., която е била съдружник и управител на „ЕЛОН“ ООД, заедно с Е. К.. К. К. починала на 19.02.2014 година. Твърди, че понастоящем едноличен собственик на капитала в дружеството „ЕЛОН“ ЕООД е Е. К..

В дружеството „НИСОФФ“ ООД съдружници са адв.С. В. С. и адв.Т. Н. М., които са собственици и съдружници в адвокатско съдружие „Ем енд ес Асушийтс“, със седалище и адрес на управление: гр.София, р-н Средец, ул.“Позитано“, 3, ет.5, представлявано от съдружниците С. С. и Т. М., където е и адреса на „Елон“ ООД и които обслужват счетоводно дружеството, чрез счетоводна фирма близка до тях. Пазарните активи на фирмата надхвърлят 20 пъти цената на договора.

Налице са сключени договор за заем от 24.06.2014 година между „Елон“ ООД и договор за особен залог на търговско предприятие в полза на „Нисофф консулт“ ООД. Моли съдът да постанови решение, с което прогласи договорите за нищожни.

С определение от 06.11.2019 година, постановено по ч.т.д.2111/2019 година по описа на ВКС, съдът е отменил определението за прекратяване, като в мотивите е изложил, че при преценката на правен интерес у ищцата от искането за прогласяване на нищожност на атакуваните сделки, освен отреченото й качество на съдружник, изрично е установено и още в исковата молба е налице позоваване на това обстоятелство, че същата е наследник по закон на починалия съдружник и съответно, с оглед неудовлетворената й претенция за изплащане на наследствения й дял от ООД, се явява кредитор на търговеца. Доколкото, цялото имущество на длъжника служи за

удовлетворяване на кредиторите, то е налице и правен интерес у кредитора, макар и трето лице спрямо сключените от търговеца сделки да иска прогласяване на тяхната нищожност. В този смисъл е и константната практика на ВКС, обективирана напр.в решение № 45/23.05.2019 г. по т.д. № 1286/2018 г. на II т.о. на ВКС. В него е мотивирано, че нищожният договор има порок при сключването му и не поражда правни последици, поради което иск за прогласяване на нищожността може да бъде предявяван както от една от страните по договора, така и от трето лице с правен интерес, като правният интерес е обусловен от евентуално бъдещо удовлетворение на правата на наследника на починалия съдружник по чл. 125, ал. 3 вр. ал. 1, т. 1 ТЗ. За да отмени определението за прекратяване касационният съд е приел, че е налице нередовност на исковата молба, с оглед заявените искове, както и създадената неяснота относно заявеното, че ищцата е кредитор на дружеството като наследник на нейната майка – починал съдружник и развитите в тази насока съображения, които навеждат на обстоятелства относими към иск с правно основание чл.135 ЗЗД, като в този случай петитумът не кореспондира на обстоятелствената част. Противоречието между обстоятелствена част и петитум, обосновава нередовност на сезирането, поради което съдът е следвало да отстрани този недостатък, а не да извежда допустимост на производството, единствено от част от фактическите твърдения на ищцата, тъй като допустимостта на иска е предмет на произнасяне от състава само при редовна искова молба. Както иска по чл.135 ЗЗД, така и иска по чл.26 ЗЗД, с оглед кредиторския интерес на ищцата са допустими по принцип, но тази преценка, съставът следва да извърши след отстраняване нередовността на исковата молба.

С разпореждане от 14.02. 2020 година е дадена възможност на ищцата да отстрани противоречията между обстоятелствена част, сочеща на иск по чл.135 ЗЗД и формулирания петитум, както и да посочи цена на иска, касаещ договора за залог на търговско предприятие.

На 25.02.2020 година ищцата е подала молба, в която излага, че правният и интерес да иска прогласяване на нищожността на двата договора е да се признае за установено вписването на несъществуващо обстоятелство, поради което би могла като наследник на майка си да се удовлетвори от имуществото.

В молбата посочва, че искът по чл.135 ЗЗД няма да осъществи защитата на нейните права, поради което претендира прогласяване на нищожността на двата договора.

С молбата моли да се приеме, че договорът за заем е нищожен поради противоречие с чл.46 от Закона за адвокатурата, в условие на евентуалност, че заобикаля закона, че накърнява добрите нрави, че липсва съгласие за сключването им, че са привидни.

Депозирана е искова молба /л.126-л.135/, в която твърденията са, че от 24.06.2014 година адвокати на „Елон“ ООД са адв.С. С. и адв.Т. М., които са в отношения на адвокат и доверител по смисъла на чл.46 от ЗА. Твърди, че в действителност сключените договор за заем и договор за особен залог са в действителност съглашения между доверител и подставено лице, с които е извършено разпореждане с предмета на делото, а именно търговското предприятие на „Елон“ ООД, поради което противоречат на чл.46 от ЗА, поради което са нищожни поради противоречие със закона.

Твърди, че договорите са привидни, касае се за абсолютна симулация, тъй като същите са сключени с единствената цел да се препятства упражняването на правата и като наследник и кредитор на дружеството. Сумата от 100 000 лева не е предоставяна от заемодателя на заемателя, а в условията на евентуалност, че сумата е преведена и впоследствие изтеглена. Твърденията, че заобикалят закона са по съществото си твърдения за относителна симулация. Твърденията, че са сключени при липса на съгласие, тъй като Е. К. е страдала от душевна болест или старческо слабоумие, като живее само с И. Х., на когото е прехвърлила всичките си дружествени дялове. Със същите твърдения за нищожност поради противоречие със закона, поради заобикалянето му се иска прогласяване на нищожност поради противоречие с добрите нрави. При уважаване на иска за прогласяване на договора за заем на кое да е от посочените основания моли да се прогласи договора за залог на търговско предприятие за нищожен поради липса на обезпечено вземане.

Депозирано е доказателство за заплатена държавна такса в размер на 4000 лева, а с молба от 09.03.2020 година е поискано освобождаването от държавна такса, като с определение от 26.10.2020 година, постановено по ч.гр.д.2961 по описа за 2020 година на САС, същата е освободена от

заплащане на държавна такса в размер на 4000 лева.

С определение от 04.11.2021 година, съдът е докладвал предявени искове за прогласяване на нищожността на договор за заем от 24.06.2014 година и договор за особен залог от 24.06.2014 година поради противоречие със закона/чл.26, ал.1, предл.1 ЗЗД/; в отношение на евентуалност поради заобикаляне на закона /чл.26, ал.1, предл.2 ЗЗД, в отношение на евентуалност поради противоречие с добрите нрави /чл.26, ал.1, предл.3 ЗЗД/.

С определението, съдът е приел, че с оглед задължителните указания, дадени с определение на ВКС, страната не може да навежда нови фактически твърдения, касаещи основанието за нищожност, поради което и не е приел за разглеждане предявените, в отношение на евентуалност искове за липса на съгласие и поради привидност, като е оставил без уважение искането за допускане на доказателства в тази връзка.

Съдът, след съвкупна преценка на представените по делото доказателства приема за установено следното от фактическа страна:

Между страните липсва спор, а и се установява от представените доказателства, както и от извършените вписвания по партидата на „Елон“ ООД, че Е. Е. К. е дъщеря на К. А. К., която е починала, а приживе е била съдружник, ведно с Е. К. в „Елон“ ООД, като е притежавала 50 на сто от капитала му.

Поради смъртта на съдружника ищцата, в качеството си на наследник е предявила множество искове с ответник дружеството „Елон“ ООД за защита на наследствените си права върху дружествените дялове, както срещу решенията, с които и се отказва да бъде приета като съдружник, така и за изплащане стойността на дела от починалия ѝ наследодател К. К..

Безспорно е установено по делото, че поради смъртта на майка си ищцата, в качеството си на наследник е предявила иск срещу дружеството „Елон“ ООД по т.д. №5720/2014 година по описа на СГС, VI-22 състав за стойността на ликвидационния и дял, като след частична отмяна на първоинстанционното решение №2600077/14.01.2021 година, постановено по делото, въззивният съд е постановил решение по т.д.158/2021 година на САС, с което дружеството е осъдено да заплати на Е. Е. К. сумата от 137281,37 евро, представляващи равностойността на дружествените дялове от имуществото на дружеството. С определение №50017/11.01.2023 година,

постановено по т.д.119/22 година по описа на ВКС решението не е допуснато до касационно обжалване.

Установява се от приложените по делото /л.452-л.457/ писмени доказателства, че въз основа на осъдителното въззивно решение е издаден изпълнителен лист, по който е образувано изп.д.2705/2021 година по описа на ЧСИ М.П., рег. №*** с район на действие СГС, като същото е приключило поради погасяване на задължението. Разпореждането е било обжалвано, като с влязло в сила решение по в.гр.д.8324/2023 година на СГС, ЧЖ-VI-Ж жалбата е оставена без уважение.

Видно от представеното удостоверение /л.457/, издадено от ЧСИ М.П. е, че са погасени и задължения по издадени 6 броя изпълнителни листи, по които длъжник е Е. К..

Установява се от приложеното на л.415 определение, че по ч.т.д.413 по описа на ВКС за 2023 година е потвърдено определение, с което е оставена без разглеждане касационната жалба на Е. Е. К. срещу решение по т.д.840/2021 година по описа на САС, с което е обезсилено решение №261042/30.06.2021 година, постановено по т.д.593/2019 година по описа на СГС и е прекратено производството по предявените от Е. Е. К. и Ц. М. М. срещу Е. А. К., И. И. Х. и „Елон“ ООД искове с правно основание чл.26, ал.2, предл.5-то ЗЗД за установяване, че сключеният на 29.03.2019 година между Е. А. К. и И. И. Х. договор за покупко-продажба на дружествени дялове от капитала на „Елон“ ООД е нищожен поради привидност, както и предявения в евентуалност иск с правно основание чл.26, ал.1, предл.3-то ЗЗД за установяване, че е нищожен поради накърняване на добрите нрави.

Не се спори между страните и се установява от представеният изпълнителен лист /л.446/, че е налице вземане на Е. Е. К. срещу „Елон“ ООД за сумата от 1200 лева.

Между страните понастоящем е налице висящо т.д.1761/2019 година на СГС за прекратяване на дружеството по реда на чл.517 ГПК, като с молба от 27.01.2023 година се поддържа наличието на правен интерес с обстоятелството, че Е. К. е кредитор на Е. А. К., съдружник в „Елон“ ООД.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Основния спорен въпрос, с оглед развитите се между страните множество съдебни производства е налице ли е правен интерес у ищцата от воденето на настоящето съдебно производство.

По въпроса налице ли е правен интерес за ищец от предявяване на установителен иск за нищожност на договор, по който той не е страна, доколкото ищецът няма да може да черпи права от съдебното решение, дори ако то бъде постановено в негова полза, макар и в по-широк аспект е постановена съдебна практика по реда на чл. 290 и сл. ГПК, обективизирана в решение № 207 от 24.07.2012 г. по гр.д. № 914/2011 г. на ВКС, IV г.о., съгласно която гражданският процес цели да възстанови законосъобразното състояние на гражданските правоотношения. Интерес от търсене на искова защита е налице, когато между насрещните страни съществува спор относно фактите и/или правото /тяхното възникване, съдържание или съществуване/ и трябва да се възстанови хармонията в поведението на спорещите, като се изпълнят изискуемите задължения и се преустановят действията, целящи да осуетят защитата на правото. Две са формите на правния спор – неоснователното отричане на право, което съществува и неоснователно претендиране на право, което не съществува. Чрез исковото производство се цели установяване на действителното правно положение между спорещите със сила на присъдено нещо и според вида на нарушението и търсената защита. Следователно, интерес от искова защита ще е налице, когато чрез избрания от ищеца способ, ще може да се разреши съществуващ между него и противната страна правен спор и то в най-пълна степен. Решението трябва да способства за признаване или удовлетворяване на негово субективно материално право, засегнато от посоченото действие. Така например, няма правен интерес от иск, който няма да се отрази върху правната сфера на ищеца или ако в негово разположение има друг по-ефективен способ за защита. Касае се за абсолютна положителна процесуална предпоставка, за която съдът следи служебно, като същата следва да е налице към момента на приключване на устните състезания.

Ищцата, в исковата си молба е изложила като основание на иска обстоятелството, че е хирографарен кредитор на дружеството, като има вземане за равностойността на дружествения дял на наследодателката и, която е била съдружник в „Елон“ ООД. За същата е налице правен интерес да

установи, че вземането на друг кредитор /втория ответник/ по договор за заем, обезпечено с особен залог върху цялото търговско предприятие е погасено, респективно, че е нищожно, поради което е вписано несъществуващо обстоятелство с цел да противопостави своите права. С предявените иски за нищожност ищцата се домогва до постановяването на положително решение, с което със силата на пресъдено нещо да бъдат отречени правните последици на атакуваните договори. Чрез отричането на правните последици на атакуваните договори ищцата препятства длъжника от извършване на действия, които биха осуетили или затруднили осъществяването на наследствените и права върху дружествените дялове. Правният интерес е налице дотогава докато не са удовлетворени правата на ищцата, произтичащи от качеството и на наследник на починалия съдружник. Тези обстоятелства са изложени от ищцата и съставляват основанията на иска, като няма пречка правният интерес да отпадне в хода на производството, тогава когато правото, което се защитава е удовлетворено изцяло. Както се посочи по-горе решението по настоящия процес следва да способства за удовлетворяване на субективното право на ищцата, засегнато от атакуваните сделки. Изложеното основание на иска и защитаването от ищцата субективно право е правото на вземане, произтичащо от смъртта на съдружник в дружество с ограничена отговорност, която поражда правото да се получи равностойността на дружествения дял.

При така изложеното, съдът намира, че към момента на приключване на устните състезания във въззивното производство за ищцата не е налице правен интерес от предявените иски за нищожност, тъй като ищцата не притежава вземане към дружеството, произходящо от равностойността на дружествения дял, каквито права същата е защитавала към момента на депозиране на исковата молба. С оглед влязлото в сила съдебно решение и изплащането изцяло на присъденото по съдебното решение вземането и към дружеството е изцяло погасено.

Поддържа се от ищцата твърдението, че правният интерес е налице, тъй като тя продължава да има качеството кредитор, както и с оглед висящото производство по т.д.1761/2019 година на СГС за прекратяване на дружеството по реда на чл.517 ГПК.

Един от основните принципи, закрепен изрично в ГПК е принципът на

диспозитивното начало, проявлението на който се състои в това, че страните по производството, неговият предмет и обемът на дължимата защита и съдействие се определят от търсещия защита /чл.6, ал.2 ГПК/, като само търсещият защита може да измени основаниято и предмета на делото, но не и защитният орган. Съдът е длъжен да даде защита само в рамките, посочени от ищеца, респективно молителя, очертани с молбата, с която същия сезира съда.

При правото на иск това представлява правомощие на определени лица /надлежни страни/ да възбудят чрез иск производство за разрешаване на конкретен граждански спор със сила на пресъдено нещо. Правото на иск е средство за защита на материалното право чрез разрешаване на гражданския спор със сила на пресъдено нещо. Спорното право определя надлежните страни, а с това и процесуалната легитимация, като правото на иск принадлежи на носителя на материалното право, накърнено от правния спор. Ето защо легитимирани страни в исковия процес са тези, които претендират, че са носители на материалните права, засегнати от правния спор, предмет на процеса. Заявеното от ищеца спорно право обуславя процесуалната легитимация на ищеца и на ответника, като, с оглед диспозитивното начало ищецът е този, който въвежда правния спор като предмет на делото. Предметът на делото се предопределя от обективна и субективна страна от твърденията в исковата молба като водещото за определяне правната квалификация на иска се явяват твърденията в исковата молба, а формулирания от страната петитум следва да е съответен на наведените твърдения.

След връщане на делото с указанията, дадени от ВКС страната е избрала пътя на защита на субективните си права, чрез иска по чл.26 ЗЗД, а не с иска по чл.135 ЗЗД.

При иска по чл.135 ЗЗД, в тежест на ищеца е да установи, че има качеството кредитор и наличие на увреждаща сделка –предпоставки за възникването на потестативното му право да иска обявяването на сделката за относително недействителна.

При иска по чл.26 ЗЗД, когато е предявен от трето лице за договора, правният интерес се преценява спрямо наличието на определено субективно право, което е много по-широко от качеството кредитор и което следва да е

посочено в исковата молба, с оглед преценка допустимостта на производството. Субективното право, което страната е защитавала е правото да получи от дружеството равностойността на дружествения дял на нейната наследодателка.

Твърденията в исковата молба съставляват основанието на иска, поради което навеждането на последващи факти съставлява изменение на основанието на иска, недопустимо във въззивното производство.

Отделно от горното, както бе посочено по-горе няма правен интерес от иск, който няма да се отрази върху правната сфера на ищеца или ако в негово разположение има друг по-ефективен способ за защита. Представеният изпълнителен лист за сумата от 1200 лева представлява ефективен способ за защита, по силата, на който страната може да реализира правата си. По отношение на делото с правно основание чл.517 ГПК се касае за фактически обстоятелства, различни от изложеното в исковата молба, като при този иск ищцата се явява кредитор на съдружник, а не кредитор на дружеството.

С оглед гореизложеното е налице липса на абсолютна процесуална предпоставка за упражняване правото на иск, за която съдът следи служебно, поради което производството по предявените искове се явява недопустимо.

Поради несъвпадане на правните изводи на двете инстанции решението на първоинстанционния съд следва да бъде обезсилено, а производството по предявените искове прекратено.

Предвид прекратяването на производството следва да бъде прекратено и производството по частната жалба, тъй като същата се явява без предмет.

На осн. чл.78, ал.4 ГПК, с оглед изхода на спора следва да бъдат присъдени направените от ответниците разноски в размер на по 10 800 лева за всеки един, съобразно представеният списък за разноски, към молба от 19.01.2023 година и доказателствата за извършеното плащане.

По изложените съображения Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОБЕЗСИЛВА решение № 260336/16.05.2022 година, постановено по т.д.№ 5371/2014 година на СГС, ТО, VI-8 състав.

ПРЕКРАТЯВА производството по в.т.д. №609 по описа за 2022 година

на САС и т.д. № 5371/2014 година на СГС, ТО, VI-8 състав.

ПРЕКРАТЯВА производството по частна жалба №293070/23.06.2022 година от „ЕЛОН“ ООД и „НИСОФФ КОНСУЛТ“ ООД срещу определение от 17.06.2022 година, постановено по т.д. № 5371/2014 година на СГС, ТО, VI-8 състав.

ОСЪЖДА Е. Е. К., ЕГН-*****, с адрес: гр.***, ул.“****“, №**, вх.*, ет.*, ап.* да заплати на „ЕЛОН“ ООД, ЕИК-131445218, с адрес на управление: гр.София, ул.“Позитано“, №3, ет.5 и „НИСОФФ КОНСУЛТ“ ООД, ЕИК-175260867 с адрес:гр.София, ул.“11-ти август“, №31, ет.1 сумата от по 10 800 /десет хиляди и осемстотин/ лева за всеки, на осн. чл.78, ал.4 ГПК.

Решението подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд в 1-месечен срок от получаване на съобщението до страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____